

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
E. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto
Kass), H. Schalek, Alois Herndl, M.
Duka, A. Oppelk, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
dem Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dove; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
garmond pe o colônă 8 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagină a III-a o
seră 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LV.

„Gazeta“ este în fiș-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din într și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
seu 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 220.

Brașov, Luni-Marti, 6 (18) Octomvre

1892.

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvre 1892 st. v.

s'a deschis nou abonament.

la care invităm

pe toți amicii și sprijinatorii foiei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.,
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe an 2 fl., pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Brașov, 5 Octomvre v.

O agitație estra-ordinară dom-
nesce de alaltaeri în sinul popo-
rațiunii din Budapesta, o agitație,
ce o face să uite chiar și epide-
mia colerii, de care este încă tân-
tuită.

Ceea ce a pus în mișcare de
astădată cu deosebire cercurile
politice opoziționale din capitala
ungară, este scirea, că la desvêl-
irea monumentului honveților, ce
se va face la Buda în 2 Noemvre
a. c., va lua parte și armata co-
mună; că și comandantul de corp
prințul Rudolf Lobkowitz va de-
pune o cunună pe pedestalul a-
celui monument, ér în schimb
președintele comitetului central
al honveților, Ladislau Tisza,
va depune pe monumentul lui
Hentzi, unde vor merge în pro-

cesiune toți cei ce vor lua parte
la desvêlirea monumentului hon-
veților.

Acesta este în scurt cuprin-
sul programei festivității, ce s'a
publicat de către președintele co-
misiunii pentru monumentul hon-
veților. Partea dintâiu a lui i-a
mulțumit și i-a măgulit foarte pe
toți, dér partea a doua, privitoare
la încununarea monumentului lui
Hentzi de către honveți însemn
de împăcare și de înfrățire de-
monstrativă între morți și vii, a
deșteptat mare neliniște și ne-
mulțămire mai ales între opozi-
ționali maghiari. Acestora nu le
vine nicidecum la socotela aran-
giarea unei asemenea festivități de
înfrățire cu armata comună toc-
mai acum, când ei numai prin agi-
tări în contra ei își susțin nim-
bul de „patrioți mari“.

Contele Szapary e mai șiret,
decât cum îl descriu foile rivalu-
lui său din opoziție. El prin
arangiarea demonstrațiunii din ces-
tiune cu încununarea reciprocă a
monumentelor, vrea să tragă opo-
ziției o dungă peste socotela, căci
cum o să mai potă continua opo-
ziția maghiară, tactica ei de până
acuma, decă se va realiza pro-
gramul amintit și se va anunța
astfel *urbi et orbi* deplina înfră-
țire și împăcare a celor doi an-
tipodii, cari s'au combătut până
ađi în modul cel mai inver-
sunat?

Cum? Să fiă posibilu ore să
inceteze odată pentru totdeuna
luptele „patriotice“ în contra stea-
gului negru-galben? Să fi ajuns
lucrurile așa de departe?—Kos-
suthistii și Apponyistii, nici că
vor să se gândescă încă la po-
sibilitatea aceta. De aceea s'a și
grăbit „Egyetertes“ de a numi
plănuitul act de împăcare „un
atentat în contra națiunii“ și de
a dice, că totul e numai o in-
trigă vienesă, cu scop de a bat-

jocuri cele mai sante tradițiuni
ale „națiunii“ și de a o provoca
prin „cruda vătămare a celor mai
sacre sentimente ale ei“; de aceea
organul lui Appony, „Pesti Naplo“,
dice, că nu potă fi decât o
mistificațiune, despre care nici nu
se potă vorbi serios, planul, ca
monumentul lui Hentzi să fiă
încununat de președintele comi-
tetului honveților; de aceea „Ma-
gyar Hirlap“ numesce procederea
contelui Szapary în aceta ces-
tiune „frivolă și nepatriotică“ și
dice, că toți ar trebui să protesteze
în contra acestei înjosiri a me-
moriei revoluției maghiare.

Pe când scriem aceste, lupta
dintre opoziția și guvern în ces-
tiunea aceta se va fi încinsu deja
în dietă, Szapary va face totu po-
sibilul, spre a salva programa
pusă la cale de el; va dice, că
onorurile, ce le aduce armata co-
mună honvețimei, pretind aseme-
nea onoruri din partea acetaia,
pentru luptătorii de odiniora din
șirurile ei; dér anevoiă va pută
împăca pe opoziționali cu ase-
menii argumente, probabil, că va
reusi însu de a avé o majoritate
însemnată pentru densulu.

În totu casul, ori va reusi
ori nu, aceta atacere a actului de
împăcare séu de înfrățire între
drapelul negru-galben și roșu-
alb-verde, nu va contribui, după
părerea noastră, nici-decum, în
împrejurările de față, la delaturarea
antipatiei, ce o nutrescu Ungurii
față cu armata comună și foarte
ușor va pută avé efectul contrar,
de a mai mări și înăspri încordă-
rile de până acum.

CRONICA POLITICA.

— 5 (17) Octomvre.

Privitoru la conferența naționali-
tăților, ce e proiectat să se țină în
luna viitoare în Viena, țiarul ceh
„Narodni Politika“ din Praga scrie în-

tr'un articol informativ următoarele:
„Acea, cari deja la primele sciri despre
congres au rămas sceptici și n'au spe-
rat un rezultat practic, acum, când
s'a publicat programul, așteptă și mai
puțin lucruri salutare dela Congres.
Singuratic puncte din program sunt
deja omorite în germine prin greutățile
neînvingibile. „Cine ia pré multu,
capetă puțin“. De altă parte se telegra-
fiză din Agram, că organul croat „Agra-
mer Zeitung“ provoca pe Croați și pe
Slavii de sud, să se țină departe de
Congresul naționalităților, ce se va
țin luna viitoare în Viena, fiind-că se
potă prevedé, că sfârșitul lui va fi un
fiasco. Opoziția croată a ținut o con-
ferență cu privire la aceta Congres.“

Țiarul vienesu „N. fr. Presse“ dela
13 Oct. scrie următoarele despre situația
politică în Ungaria: „În cele din urmă
două zile, privirile cercurilor politice
s'au îndreptat meru spre Viena, unde
s'a dusă contele ministru Szapary, nu
numai să facă onorurile împăratului ger-
manu, ci și pentru-ca să facă o espunere
amănunțită domnitorului seu despre si-
tuațiune. Președintele guvernului un-
gurescu a sosit ađi în Viena, unde după
prânđu a conferit cu mai mulți bărbați
politici. Lui însu nu i-a succesu a deslega
în Viena, în mod liniștitor, cordele si-
tuației foarte întinse, ba în genere nici
nu potă fi vorba de-o rezolvare a ces-
tiunii. Decă informațiile noastre sunt
corecte, atunci starea actuală va mai
continua câva timp și situația se va
pută limpezi numai în urma influenței
imEDIATE a monarhului, cându adevă
Maj. Sa va merge érași la Budapesta.“

Impăratul Wilhelm, din incidentul
visitei sale la Viena, a distinsu pe Con-
tele Taaffe, ministrul președinte aus-
triacu, prin aceea că i a conferit ordi-
nul vulturului negru. Aceta distincțiune
a făcut mare senzație mai cu semă în
presa din moarhia, care o comenteză
în felurite chipuri atribundu-i un ca-
racter politicu. Așa organele stângei
germane saltă de bucurie dicend, că

„FOILETONULU GAZ. TRANS.“

Colonia română din Târgu- Murășului.

După Brașov, Clușiu și Sibiu, lo-
cul al patrulea între orașele Transil-
vaniei îl ocupă Murășu-Oșorheiul séu
Târgu-Murășului, care după recensămên-
tul mai nou numără peste 10,000 de lo-
citori.

Deși aceta oraș este în timpul
de față locuitu aproape exclusiv de Sé-
oui și Jidan, el însu ocupă o pagină
de frunte și în istoria noastră națională.

Înflăcărata junime română, ce se a-
fla prin anii 1847—8 în aceta capitală
a Sécuimei, a eternizat numele aceta
oraș cu o pagină plină de mândria na-
țională, în istoria poporului românesc
de dincoci de Carpați, în timp ce —
de altă parte — jăfuirile și măcelurile
ingrozitoare, ce le-au îndurat atunci Ro-
mânii din partea Nécuilor, cum și —
să dică așa — eșafodurile infernale ri-
dicte pe piața aceta oraș în revolu-
ția din 1848, vor rămân nu mai pu-

ținut remarabile pentru caracteristica
acestora urmași ai Huniilor.

Românii, cari cunosc rolul, ce l'a
jucat Murășu-Oșorheiul în istoria nos-
tră națională și cari pe lângă aceea mai
cunosc și situațiunea geografică a ace-
tui oraș, încungiurată până astăzi în
trei părți ale sale de comune curat ro-
mănesci, ori cel puțin semi-romănesci,
se vor întreba cu dreptu cuvântu, cum
se potă, că astăzi nu se mai dá din a-
ceta capitală a Sécuimei nici cel mai
micu semn de viață romănescă și ce s'a
alesu cu frumoșa noastră colonie, ce se
afla mai ieri alaltă-ieri în aceta oraș?

Prin anii 1830 până la 1877, gâ-
siai în Murășu-Oșorhei o frumoasă ple-
iadă de cetățeni români cu case și cu
moșii, cu comerț bogat și cu industrii
înfloritoare. Astăzi însu nimic din toate
acestea. Două biserici romănesci, ce au
mai rămas încă într'unul din subur-
biile Oșorheiului, sunt pentru noi mai mult
o remiuiscență dureră a timpurilor
trece, căci deși Murășu-Oșorheiul mai
este încă și astăzi residența a doi pro-
topoi români — unul gr. cat. și al-

tul gr. or. — bisericile lor însu sunt
pururea gole, parochiile aproape fără cre-
dincioși și semnele de viață romănescă
au dispărut aproape cu desvêrire nu
numai din viața socială a orașului, ci
amă pută dice, că chiar și din viața bi-
sericescă a celor două parochii romă-
nesci.

Cine a cunoscut frumoșa colonie
romănescă, ce se afla în Murășu-Oșorhei
prin anii 1830—1877, rămâne uimit și
nu-și potă da semă, cum au putut să se
stingă așa curându atâtea familii frun-
tase romănesci și prin ce împrejurări
extra-ordinare au putut să dispară, în-
tr'un timp atât de scurtu, atâția băr-
bați independenți de-ai noștri, atâția co-
mersanți bogați și atâția industriași cu
bună stare materială?

Voiu arăta în scurtu istoricul di-
sparițiunii cător-va din familiile mai
alese romănesci, ce le-am cunoscut eu
în aceta oraș, și apoi voiu lăsa să se
facă onorabili cetitori combinațiunile
proprii asupra cauzelor, cari au con-
tribuit la disparițiunea lor, — cauze,
de cari trebuie să ținem semă și să le

considerăm ca totu atâtea *memento mori*
pentru viitorul nostru.

Între comercianții români fruntași,
numărăm în tinerețele mele pe un
George Sabo, care posedea în timpul
acela două case frumoșe, cu etagiu. Un
fiu al acetaia, cu numele Nicolau, s'a
căsătorit cu o teatralistă de Ungur,
dela care a avut trei fii, — toți trei
au fost crescuți în limba mamei lor și
au trecut la religiunea reformată, care
era religia mamei. Al doilea fiu, De-
metriu, asemenea s'a maghiarizat și ast-
fel s'a stinsu pentru noi familia co-
merciantului român de odiniora, George
Sabo.

Un altu comerciant român era
Demetriu Olahu, care de-asemena avea
în M.-Oșorhei casă și prăvălie proprie.
Un fecior al acetaia s'a căsătorit
cu o nemeșică maghiară și prin aceta
s'a maghiarizat; al doilea fiu și-a des-
chis prăvălie în Odêrheiul sécuiescu,
unde asemenea s'a perdut pentru noi
și astfel s'a stinsu dintre noi și aceta
familie romănescă.

George Mateiu încă era un comer-

acastă distincțiune s'a dată contelui Taaffe, numai fiindcă acesta înclină spre politica d-lui de Plener, șeful Germanilor liberali. Decorarea acesta e foarte caracteristică, de ôre-ce când împăratul Wilhelm, după urcarea sa pe tronul veni la Viena, decoră numai pe contele Kalnoky. Imprejurarea acesta făcând sânge rău în tăbăra stângei germane, cu atât mai multă cu cât împăratul Wilhelm decoră totuși și pe Coloman Tisza, ministru președinte unguresc. Diarul „Politik“, vorbindu despre această distincțiune dize, că toile stângei germane n'au dreptate, când privesc evenimentul acesta în marea lor bucurie, ca o piatră hotarnică în dezvoltarea politică internă a Austriei. Tote poporele din Austria, dize „Politik“, au adus jertfe grele pentru alianța dintre Austria și Germania, și prin urmare pot pretinde, ca să se evite orî ce ar pute da ansă la credința, că această alianță este o piedecă în dezvoltarea lor politice și naționale în interiorul monarhiei. Prin urmare foile vieneze s'au făcut cestiunea de alianță drept un bastion odios al intereselor lor separatiste politice-naționale, căci prin acesta se va ajunge numai, ca poporele negermane să privească această alianță ca un adăpost al poftelor de hegemonie germane.

Din delegațiunii.

În ședința dela 14 Octomvre a comisiunii delegației unguresc pentru afacerile streine, raportorul Max Falk s'a ocupat de nota rusescă trimisă Porței și publicată, pe cum se scie, de fôia englesă „Times“ Textul notei acesteia, dize Falk, n'a fostu desmintit, prin urmare trebuie să fiă considerat, ca autentic. Raportorul întrebă apoi pe ministrul Kalnoky, că oficiul de externe austro-ungar făc'ut'a, orî are de gând să facă vre-unu pașu, prin care să dea Porței să înțelgă, că atitudinea sa față de Bulgaria nu întimpină la toți subșcriitorii tratatului de Berlin aceeași critică aspră și nefavorabilă, cum o întimpină din partea Rusiei, ci că sunt puteri, bună ôră Austro-Ungaria, carî doresc foarte mult, ca Pôrta să privească cât mai îngrabă ca sositu timpul, cându prin recunoscerea formală a actualului principe bulgaru, să se recunoscă stările de ađi din Bulgaria, ca legale. La sfirșitul vorbirei sale, Falk propune comisiunii să recunoscă politica contelui Kalnoky, căci ea s'ă bazează pe tripla alianță și pe respectul drepturilor și autonomiei poporelor din Balcani.

Luă apoi cuvântul delegatul Gyurkovic, care declară că vorbește ca reprezentant al Croației și Slavoniei (?) Gyurkovic făc' unu esposeu mai largu

ciantă fruntașu, cu casă proprie în orașu, — unicul s'eu fiu însu, devenit croitoru, s'a maghiarisat și cu elu s'a stinsu dintre Români familia lui G. Mateiu.

Ioană Mateiu, de-aseenea comerciantu, cu locuință proprie în orașu, a avut trei feciori, carî toți au murit ca Maghiari, ér alu patrula s'a stabilit în Odêrheulu scouescu, unde și elu s'a maghiarisat.

Demetriu Făgărășianu, mare comerciant cu casă proprie cu etagiu în piața Oșorheiului, a fostu cunoscutu ca bun Român. Unu fiu alu s'eu, cu numele Demetriu, și astăđi trăsese în Viena sub numele „Fogarasi Döme“; elu s'a căsătorit cu o Nemțică și prin acesta a eșit din sinul nostru. Alu doilea fiu, Radu, cunoscutu sub numele Rudolfu, era considerat ca bun Român, fiul s'eu însu se află astăđi în Belgia și nu scimă, decât va mai restabili elu vredată prestigiul național alu familie, sale, de-ocamdată însu pentru Românii din M. Oșorheiu, familia Făgărășianu este dispărută.

(Va urma.)

alū politice esteriore ajungându la concludusia, că nu crede, că Austro-Ungaria va trebui să se resboiască cu Rusia în cestiunea Orientului. Gyurkovic mai dize între altele, că populațiunea din Croația și Slavonia aprobă tripla alianță (?) și nu dorește, ca Austro-Ungaria să intre în legături de alianță și cu alte puteri, bună ôră cu Rusia. Inimicii alianței triple, dize oratorul continuându, s'au n'au uitate, că o alianță a celor trei împărați a eșitat în timpurile trecute de două ori, dér totu de atâtea ori ea fostu zădărnicită de Rusia. Privitoru la Bosnia și Hertegovina Gyurkovic își exprimă dorința, ca stările actuale de acolo să devină stări de drept și poziția acestor provincii să se reguleze odată în modu definitiv.

După ce delegatul conte Sztaray își exprimă încrederea față cu politica contelui Kalnoky și după ce accentuă greșala oficiului de externe, care nu preține s'ămă de emigrările, ce se facu, luă cuvântul:

Contele Apponyi. Oratorul dize că în contra triplealianțe nu s'a făcutu nici o excepțiune, mai ales în Ungaria. Se alătură și elu la propunerea raportorului Falk de-a se aproba politica externă urmărită de Kalnoky. Pretinse însu, ca puterea morală a triple alianțe să se folosească pentru astfelu de transformări în Orientu, carî să fiă favorabile și pentru Maghiari. De asemenea se alătură păreri lui Falk în cestiunea bulgară. Speră, că schimbarea ministerială întemplată în Anglia nu va influența asupra politice esterne a Angliei, asemenea nici schimbarea de guvern din Sârbia. Privitoru la România oratorul observă, că ce-i dreptu, guvernul român în genere se portă corect față cu cestiunea Română din Ungaria, dér totuși recunoscîntă și laudă nu merită. Apponyi, ca s'ă și motiveze în câva această aserțiune, se provocă (făcându-se ridicul) la deputația cea trimisă Liga culturală la regele Carolu, pe care acesta a și primit o grațiosu. Faptilu acesta, dize îngâmfatul conte maghiaru, nu corespunde așteptărilor raportului prietinescu dintre cele două state. Rôgă apoi pe ministrul de externe să dea ordine reprezentanților din streinătate, ca să urmărescă cu viu atențiune tote mișcările puse la cale de Români în streinătate.

Contele Kalnoky, după ce mulțami pentru măgulitôrele aprobări date politice sale, dize că în ceea ce privește România, cestiunea pusă de contele Apponyi este foarte dificilă. Nu pôte suferi îndoielă, continuă oratorul, că regele Carolu și guvernul s'eu își dau tote silințele să păstreze față cu Austro-Ungaria o atitudine de totu corectă, dér guvernului român încu nu-i este așa de ușor de-a se opune în modu bruscu curențelor naționale. Incidentele mai multu s'eu mai puținu supărățioase, carî se ivesc, trebuie considerate totdeuna cu sânge rece și este corect să se întrebe omul, decât nu e mai bine a să lăsa, ca ele să treacă în modu liniștitu, decât a le da prea mare însemnătate? Astfelu procedându se, ele voru trece fără a lăsa după ele vre-o urmă. Despre casul cu audiența deputației Ligei române la regele Carolu, ministeriul afacerilor străine nu are nici o cunoștință, cunoscă însu alte casuri, carî de locu nu s'ar pute aduce ca o necorectitate, orî ca unu blamagiu alu politice guvernului român. Ministeriul, dize apoi Kalnoky, a reclamat totdeuna, și încu cu succesu, de câte-ori s'au ivit astfelu de casuri neplăcute pentru diplomația austro-ungară. Nenorocirea însu este, că de cele mai multe ori Români din Austro-Ungaria treouți peste graniță sunt aceia, carî causază neplăceri guvernului austro-ungar.

Privitoru la nota rusescă Kalnoky dize, că în afacerea acesta nu se pôte amesteca. Nu este locul în delegații a se vorbi despre această cestiune, cu atât mai vortosu, că nu este cunoscutu răspunsul Porței. O directă intervenire diplomatică în asemenea casuri

are totdeuna partea ei rea, căci prea li se dă însemnătate.

Comisia a votat apoi unanimu încredere lui Kalnoky și a primitu budgetul.

*

În comisiunea budgetară a delegației austriace, după ce Falkenhayn presentă budgetul ordinaru și estra-ordinaru alu armatei, delegatul Eim se plânse, că sarcinile militare crescu mereu, ceea ce provine din dualismu, dér mai ales din cauza triple alianțe. Oratorul își exprimă dorința, ca anii de serviciu să se reducă dela trei la doi. Puse apoi cestiunea de naționalitate în armată. Elu pretinse pentru Cehi și limba cehă drepturi egale în armată. Oratorul dize, că pe Cehi nu-i supără limba de comandă a armatei, ci îi vatămă când vedu, că limba germană este înălțată peste celelalte limbi. Dovedesce acesta provocându-se la casuri concrete, bună ôră, că ofițerilor cehi nule este iertat a conversa în limba cehă, ér decât conversă sunt trimiși la regimete străine și departate. Eim pretinde, ca în școlele militare de pe teritoriul Boemiei limba cehă încu să aibă același rol, care-lu are limba maghiară în școlele militare din Ungaria, ér cu autoritățile autonome cehice, autoritățile militare să vorbească și corăspundesce cehesce, ca cu Ungurii unguresce.

Ministrul de răboiu răspunde, că sporirea cheltuelilor militare atâră de condițiunile în carî se află Europa, carî nu se potu schimba. Serviciul militar de doi ani îl admite cu condiția, ca să se sporească efectivul armatei, personalul ofițerilor și materialul.

SCRIRILE ȚILEI.

— 5 (17) Octomvre.

O serbare scolară. Eri, Duminică, în 4 Octomvre v. s'a ținut la școlele centrale române din Brașov serbarea S.tei Sofii, patrona acestor școle. Serbarea, despre care e vorba, s'a amănat anul acesta cu două săptămâni din cauza unor reparaturi, ce s'au făcutu în biserica S. tului Nicolae din Scheiu, în care avea să se celebreze serviciul divin împreună cu această serbare. După terminarea serviciului divin, la care a luat parte tinerimea scolară, corpul profesoral și învățătoreșcu, precum și unu numeros publicu, toți cei de față se îndreptară în procesiune spre renovatul edificiu alu școlelor centrale române. Aici în sala cea mare a acestor școle se celebră sfințirea apei de preoții I. Petricu, B. Baiulescu, V. Voina și I. Prișou. După terminarea solemnității religioase, corul scolarilor condus de d-lu profesoru N. Popovic intonă frumoasă rugăciune „Împărate cerescă“ și apoi d-lu profesoru Ghiță Popp vorbi despre „Idealul tinerimei române“. Oratorul arătă în discursul s'eu, că nu este de ajuns știința pentru unu ténér, ci că educațiunea trebuie să pună pondul principalu pe formarea caracterului. Cu deosebire în timpul de astăđi, plinu de ispite, dize d-lu Popp, este de lipsă, ca tinerimea să fiă înarmată cu caracteru firmu, ca astfelu să pôtă corăspunde așteptărilor, ce le pune poporul nostru într'ensă. Ar fi lucru trist pentru poporul nostru, decât tinerimea studiôsă și-ar vedé idealul s'eu într'o viață comodă ulterioară. Acesta ar însemna mórtea nêmului nostru. De asemenea oratorul combătut direcțiunea pesimistă, ce s'a înouibat de unu timp încôce în literatura noastră și printr'ensă în vederile multora din tinerii nostri. Ca remediu în contra bôlei acesteia, care a ajuns la noi la modă, densusu recomandă adăparea din fântâna limpede și rēcoritôre a literaturii noastre populare. În acesta se vedu simțirile și aspirațiunile poporului nostru, pentru realizarea căroră tinerimea este chemată a lucra. — Discursul d-lui G. Popp a fostu ascultat cu cea mai mare atențiune și la fine încoronat cu aplause entusiaste și prelungite. Serbarea

se sfârși cu o nouă cântare eșecutată de coru și cu stropirea cu apă sfințită a celor de față.

—x—

Regele României, însoțit de principele de coronă, au trecut eri după amiađi pe aici, continuându și cu trenul accelerat drumul la Sigmaringen.

—x—

Regele Carolu și țeranul. Diarul „L'Independance Roumaine“ i-se trimis din Sinaia curioase amănunte asupra următorei întemplări: „M. S. Regele se plimba prin pădurea din apropierea castelului. Cum mergea așa, întelnesce pe o cărare pe unu bietu țeranu, care era așa de trist și de abătut, încu M. Sa nu se putu opri să nu-lu întrebe, care e cauza de e așa amăritu. — „Măria Ta“, — răspunde țeranul — „vaca mea, o vacă la care țineam ca la ochii din capu, a fostu mâncată ađi nôpte de unu ursu“. M. Sa mângăia pesermanul omu, spunându-i, că o să-i dea bani ca să-i cumpere o vacă și mai frumoasă, decât aceea pe care i-o măncașe ursul. Regele continuându și plimbarea întelnesce vr'o câțiva țerani, căroră le spune să-i ia pusele și să se ducă să veneze ursul. Țeranii se duc și unul din ei omoră bestia, care se ținea prin pădurea din apropiere. Țeranii, cum omoră ursul, îl aduc și lu depun la picioarele M. Sale. Regele li-a făcut cadou 100 de lei. E de prisos să mai adăogăm, că țeranul, căruia ursul îi măncașe vaca, are acuma alta și mai frumoasă, pe care a cumpărat-o cu banii dăruți de Regele.“

—x—

Primele corone. Monedăria din Kremnitz va incepe în Țilele aceste să bată nouele monede, așa încu la finea acestei luni voru incepe a circula coronele. Dietele deputaților pe luna lui Noemvre se voru plăti în corone.

—x—

Daru pentru biserică. D-lu Costache Ionescu din Bucuresci a dăruit pentru biserica română gr. cat. din Giuluș (archidieceasa Blășului) 1000 lei.

—x—

Cutremurul de pământu, de Vineri dimineta, s'a simțit și în localitățile din sud, precum și în Bucuresci, la 6 ôre și 38 dimineta. Cutremurul a ținut vre-o 30 de secunde, după cum comunică institutul meteorologic român. Diarele de din colo dau următorele amănunte

Diracțiunea cutremurului a fostu dela nordu spre sud. Atât de tari au fostu sguduiturile, în câtu o adevărată panică a cuprinsu pe locitorii din Bucuresci. Au crepatu mai multe case; tavane s'au derematu; oglinđile cădeau de prin pârșii. La Radu-Vodă, o piatră sculptată din fața bisericei s'a derinat; la biserica Bucur o scară s'a prăbușit; în strada Miroea-Vodă Nr. 20 mai multe cărămiđi dela unu coșu au căđut; în strada Labirintu, unde se află unu zid eșit din linie și care amenință să cadă, s'au derinat câteva cărămiđi; în calea Văcăresci la farmacia Mateiu Grigorescu, a căđut o bucată de pardosală; la Otelu Lambru a căđut o bucată de tavanu; în casa Bosel, etagiu alu II lea, a căđut o parte din tencuiala tavanului și a crepatu zidul. La băile Eforiei, coșul se clătina de parcă era să cadă; acesta speria pe locitorii din prejur. Se crede că cauza cutremurului de Vineri ar fi o scufundare ce ar fi avut locu în straturile inferioare ale Carpaților. Acestu fenomenu trebuie să fie atribuitu secetei îndelungate ce s'a simțit în România și care a pricinuitu perturbarea, s'eu care a fostu una din împrejurările ce a causat'o.

—x—

Baptiști români în Biharia. Amu scrisu astă primăveră, dize „Familia“, că secta nazarenă a început să se răspândesca și printre țeranii români din Biharia și anume în părțile Tincoi. Acuma aflăm, că totu pe acolo și baptiștii și-au găsit adepti. Ei se numescu „pocăitii“ și țin întruniu, unde unul es-

placă biblia. În luna lui Ianuarie a murit fetița unui astel de „pocăit” din comuna F. Girișu și numai decât a trimis la preotul să nu vie a o îngropa, căci nu-i trebuie preot; cu toate acestea preotul s'a dus, der omul nu l'a lăsat să s'ndeplinească funcțiunile, ba a insultat și crucea, apoi a îngropat fetița fără preot el cu „frații” săi. Totu el a opritu pe preot și la Boboteză, să nu-i vie cu crucea n casă, batjocurându insemnele ceremoniei bisericesti. La pertractarea finală, care s'a ținut zilele trecute, de către tribunalul reg. din Oradea-mare, omul a recunoscut totu, spunându, că nu mai ține la religiunea lui veche și susținându cu fanatism doctrinele sectei nouă.

—x—

Scritori numiți în posturi. La Bucureștii d-nii B. P. Hașdeu, Iacob Negruzzi și C. G. Dișescu au fost numiți membri în comitetul permanent de pelângă ministerul cultelor și instrucțiunii publice. S'au mai numit I. Nenițescu, inspector școlar; Frideric Damé, șef de birou; Dimitrie Teleor, subșef; Rădulescu-Niger, subșef de birou.

—x—

Censură de avocat. Ni-se scrie din Tergul-Mureșului, că la 1 (13) Octomv n., d-lu Dr. *Enea Draia* din Abrudă a depus esamenul de avocat la tabla r. de acolo cu succes strălucit.

—x—

Marele duce moștenitor alu Rusiei a sosit alături în Viena, de unde a poi și-a continuat călătoria prin Italia la Atena.

—x—

Atentatul în contra lui Pasic. Pasić publică sub propria sa iscălitură în ziarul „Odjek” o descriere a atentatului din Petrovaț. Elu constată, că pandurul cercualu a sloboțitu două focuri de revolver asupra lui la o distanță celu multu de 30 pași. Nu mai începe ludoela, că pandurul a sloboțit revolverul cu intențiune rea. De ce a împușcat, o va dovedi cercetarea.

—x—

Furnisări. Mai multe direcții de tracțiune a căilor ferate de stat ung. au lipsă de oleu mineral, oleu de unsu, seu etc. precum și bărne de stejar și fag. Asemenea ministrul comu de resboiu a esmis o publicațiune privitoare la furnizarea de material pentru îmbrăcăminte și echiparea armatei. Terminul de oferte este 16 Noemv n. c. Informațiuni mai detaliate se pot lua în biroul camerei comerciale și industriale din Brașov.

Frățietate?

Diarele ce le-am primit ieri din Pesta ne aduc o scire, care privă mai superficial s'ar păre forțe nostimă, der care în fond arată cătu de departe au ajuns Ungurii cu politica lor de vecinice represalii și de continue presiuni asupra cercurilor armatei comune.

Ne spun adecă foile unguresci, că din incidentul desvălirii monumentului honveților căduți în 1849, la Buda, și comanda supremă a corpului armatei comune din Budapesta, în frunte cu comandantul suprem *Lobkowitz*, va depune o coronă pe monumentul martirilor maghiari, er în schimb, o deputație a ofițerilor honveți, în frunte cu președintele comitetului pentru ridicarea monumentului honveților căduți, vor depune o coronă pe statua lui *Hentzi* din piața St. George din Buda. Se va cânta himnul și se vor da salve de onoare.

Acosta se va întâmpla în 2 Noemv 1892.

Lăsăm să urmeze aici două voci maghiare asupra acestui caracteristic incident. Asume „Bud. Corr.” scrie următoarele:

„Din șirurile honveților dela 48 s'a ridicat, cu unanimitate, la valore de deciziune o propunere în ședința marelui comitet insarcinat cu ridicarea monumentului honveților căduți, care se pote

prevede, că va produce mulțumire în toate cercurile, cari ougetă cavaleresc, fiindcă acosta deciziune va face posibil astuparea pentru totdeauna a unei rani deschise de de mult și va face, ceea ce din toate părțile se consideră de doriu, ca amintirea timpurilor trecute să fi acoperită de spiritul iertării. Comitetul monumentului honveților a hotărât, ca în prajma desvălirii monumentului honveților să depună o coronă nu numai pe monumentul honveților căduți la ocuparea cetății Buda, ci cu cavalerism militar, să depună o coronă și pe pedestalul statuei din piața St. Georgiu, pe care sunt gravate numele acelor soldați, cari au căduți ca inimi ai honveților. Comitetul, cum suntem informați, a invitat la desvălirea monumentului pe toate autoritățile civile și militare și credem, că din partea armatei comune însuși prințul *Lobkowitz*, comandantul de corp, va depune o coronă pe monumentul ce se va desvli în amintirea honveților căduți. Suntem convinși, că deciziunea comitetului insarcinat cu monumentul honveților, nu va pute să fi explicată greșit și că ea va fi privită curat numai ca o imbuourătoare dovadă sinceră a desevășitei împăcii de 25 de ani, ce există între națiune și domnitorul ei.”

Er „*Budapesti Hirlap*” dela 15 Octomv scrie următoarele într'ună primă articulu:

„...In inima fiă cării Maghiar, care arde de flacăra salunei țerei, a păcei națiunii și a iubirii frățesci, va străbate acosta. Mai este ore între noi ură, mai este inimă, care se rămână neatinsă și se dorosce altceva decât binecuvântarea fructului primului pași? Ceea ce s'a întrelăsat la Arad, ceea ce nu s'a făcut cu alte ocaziuni de acestea, etă că acum se face. Acosta este intrarea victoriosă a strălucitei direcțiuni nationale într'o fortăreă, care se părea neinvinsă, ca o diniora fortăreă Buda. Armata lui *Hentzi* am invins'o în decursu de 25 de zile, timpu de 25 de ani am combătut inimile urmașilor săi: *ad și acestea s'au predat*... O convenție de pace a sentimentelor este acosta. E manifestatiunea stimei imprumutate, în care nu este înjosire din nici o parte, ci înălțare din ambe părțile... Pacea, care a procurat'o pactulu, se consolideză în acosta zi... E imposibil, ca pentru toate acestea să nu damu contelui Szapary ceea ce îi compe, fiindcă decă lucrulu devine un faptu politic de însemnătate și decă întelnirea națiunii și a armatei se face în ideia și în sentimentul national, acosta nu pote fi decât în urma influinței lui, și numai în urma norocosei sale opere.”

Kossuthistii însă nu sunt mulțumiți. Etă un apel alu loru către membrii partidei independente:

„Târziu noptea aflăm, că presidiul central alu reuniunii honveților din țera a hotărât, din incidentul desvălirii monumentului honveților din Buda și în numele honveților dela 1848/49 să înoune monumentul lui *Hentzi*, prin căntarea imnului împărătescu austriacu să serbeze amintirea acelu soldat austriacu, a cării intrăgă însemnătate constă, că a fost un partisan fidel alu sistemului coercitiv; esterminator de Maghiari. Să o facă un *Maghiar* acosta, este imposibil; decă o face un honvedu dela 48, e disgustător și îngrozitor. Domnia coercitivă austriacă pe Maghiari i-a întemnițat, împușcat, spânzurat, der ea nu i-a desonorat. Presidiul comitetului honveților își negă trecutul seu, mangesce amintirea colegilor și *desonorează națiunea maghiară*. Impedecarea unui astfelu de atentat este prima datoriță a fiăcării patriotu. Ce va face parlamentulu, acosta nu o șim în momentul acesta. Atăta șimă totuși, că problema partidei independente este simplă și lămurită. Mai înainte de toate trebuie trasă la răspundere guvernulu, trebuie națiunea orien-

tată și atentatori trebuie pedepsiți, cu totă puterea mijlocelor constituționale. Provocăm așa deră pe soții noștri de principii, pe membri partidei independente și dela 48, ca să vină în grabă la conferența partidei, ce se va ține în 16 Octomv la Budapesta. Budapesta 15 Octomv: Carolu Eötvös, contele *Gabrie*, *Karoly*, *Ludovicu Hentaller*, contele *Herman Zichy*, *Dionisie Pazmandy*, *Adam Horvath*.”

Serbările în onorea lui Columb.

Serbările în onorea lui Columb s'au săvășit atât în Spania cât și în America nordică, cu mare solemnitate.

În Huelva și New-York s'au desvălitate monumente pentru Columb și în Madrid, au început o seriă lungă de zile festive, cari se vor termina abia în 3 Noemv printr'ună congressu comercial, cu o serbare natională. Capitala Spaniei era împodobită cu steguri; dimineța au căntat 17 muzici militare și s'a făcut apoi mari manifestațiuni din partea universitatilor și a școlilor. O procesiune festivă compusă din profesori și studenți cu drapele străbătura orașulu. În toate bisericile s'au celebrat tedeumuri, er sera a fost orașulu iluminat.

Despre programul festivităților, anuță ziarul „Imparțial” din 13 Octomv, următoarele: Astăzi se va deschide congressu pedagogicu, mănere recepțiune în sala primăriei. În septemăna viitoare se vor da festivități în onorea Americanelor, apoi se va intruni congressu de geografiă. În 20 Octomv se va întoroe regina din sudulu Spaniei, pentru ca să deschidă esposițiunea în onorea lui Columb. În 23 se va deschide esposițiunea artelor frumoșe. În 25 l. c. va sosi părechia regală portugeză, în onorea căreia se va arangia o luptă cu tauri după stilulu portugezu (adecă cu lăncieri). În 28 l. c. va arangia orașulu o procesiune istorică călare. Don *Cristobal Colon*, duce de Veragua, descendentulu directu a lui Columb, precum și fratele seu, au fost invitați în modu oficios de către parlamentulu uniunii din Washington, ca să pte ai statelor unite pentru esposiția din Chicago.

Din New-York se telegrafiează cu data de 13 Octomv: Din incidentul festivităților în onorea lui Columb, s'a făcut astăzi o mare manifestațiune militară, și s'a desvălitate monumentulu ridicat de colonia italiană. S'au ținut mai multe discursuri, în cari s'a accentuat bunele raporturi ce există între Italia și statele unite. Asemeni manifestațiuni s'au făcut și la Chicago, *Filipopol*, *Filadelfia* și *Baltimore*. Peste totu loculu a domnit mare însuflețire.

Convocare.

Pe baza concluzului conferinței *învețătorilor din tractulu Aradului*, ținute în Arad la 6 (18) Fauru a. c., se convocă conferința I-a din a. c., care se va ține în comuna Cenedulu ungurescu la 13 (25) Octomv a. c.

Programa I. Dimineața: 1) La orele 8, întrunire în s. bisera gr. or. rom., asistându la călămaru *Duhulu Sft.*; 2) Deschiderea ședinței prin președinte; 3) Căierea și autenticierea protocolului ședinței premerse; 4) Ascultarea prelegerii în școlele învețătorilor *Ambrosiu Costea* și *N. Luțai*.

II. După amiază: 5) Raportulu presidiului; 6) Tractarea concluzelor adunării generale; 7) Disertațiuni; 8) Căierea operatelor din esercițiile intuitive intrate dela ultima conferință încoce; 9) Diverse propuneri; 10) Incasarea tacșelor dela membrii; 11) Inchiderea ședinței prin președinte.

Arad, la 1 Octom. 1892.

Ioan Efficiu președinte. *Iosif Moldovan* notar.

Necrolog.

Amicul și colaboratorulu nostru, d-lu *Traian H. Popu*, aduce la cunoștință mórtea iubitulu seu tată *Mois Popu*,

întemplată în Șardu ieri, Duminecă, în 16 Octomv n. Pe rēposatul ilu depingă fii sei: *Traian*, *Raveca*, *Iuliu*, *Florian*, *Victoria* și *Petru*, numeroși consangeni, afini și cunoscuți. Rēposatul *Mois Popu*, pe lângă implinirea conștientosă a datoriei sale de părinte, a purtat oficiulu de cantor la biserica din Șardu timp de aproape 30 de ani, a funcționat ca primaru comunal și ca om de încredere în diferite afaceri de ale bisericii, școlei și comunei Șardu. În timpul acesta elu a servit cu credință și zel neobosit interesele bisericesti și scolastice ale comunei Șardu; nu a cruțat nici timp, nici ostenelă când era vorba de a le promova, ba adese-ori cu sacrificiulu propriu a susșinut vața și autoritatea bisericii și a școlei din Șardu față cu tendințele straine, cari umblau a-le micșora, ori chiar surpa. În mormântarea se va face mănere, în 18 Oct. n. în Șardu.

Binecuvântată fiă memoria lui!

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.”

(Serviciulu biroului de cor. din Pesta)

Budapesta, 17 Octomv. Partida liberală hotărâ, că decă încununarea monumentului lui *Hentzi* va veni astăzi în discuțiune în camera deputatilor, afacerea acosta se o pună la ordinea zilei în ședința de mănere. Partida independentă hotărâ, că *Eötvös* se interpeleze înainte de ordinea zilei și ca să adreseze un manifestu către națiune. Din partea partidei lui *Ugron* va interpela *Ugron*. Se dice, că *Apponyi* n'ar avé nici o obiecțiune în contra încununării.

Se vorbește, că conversiunea valutei se va începe la începutulu lui Noemv cu suma de 200 milioane.

Er au fost 21 casuri de coleră, 11 decese, 16 au fost eliberați sănătoși. Numéru bolnavilor 97.

Comisiunea pentru afacerile esterne autentică raportulu lui *Falk*, constatându o îmbunătățire relativă a situațiunei, care are a se mulțami alianței triple. Schimbarea ministerială, ce s'a ivit în *Serbia*, probabil, că nu va avé urmări nefavorabile pentru ambele guverne. *Cu privire la România* recomandă comisiunea atențiunei ministrului *agitațiunile în contra Ungurilor*. Cu privire la *Bulgaria* pote fi comisiunea mulțamită, se constată bune raporturi cu *Porta otomană*. Raportulu comisiunei propune încuviințarea politice esterne, precum și recunoșterea încrederii față de conducătorulu acoste politice.

DIVERSE.

Poporația Statelor Unite. Poporația în republica Statelor unite nord-americanes cresce forțe repede. În anul 1800 erau 5,308,483 locuitori, în 1820; 9,633,282; în 1850 23,197,876; în 1870, 38,558,871, în 1890, 50,155,783, în 1890, 63,620,250. Crescerea anuală în ultima perioadă decenală e prin urmare mai bine de 1,200,000. Poporațiunea Statelor unite s'a doit de trei deș de ani, dela 1860 până la 1890.

Fin de șecle. Într'o clasă superioară de fete întrăbă profesorulu pe o domnișora, în ora de astronomie, că ce deosebire este între stele. *Domnișora*: O stea arată gradulu de sub-lootenant, două stele gradulu de locotenant și trei stele gradulu de căpitan!.

Proprietaru: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactoru responsabil: **Gregoria Maior.**

Cursulu pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, dated 17 Octomvre st. n. 1892.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market rates from the Vienna exchange, dated 15 Octomvre a. c. 1892.

Table with bank credit rates for various banks and locations.

Nr. 13692—1892. 944,3—3.

PUBLICAȚIUNE.

Avându în vedere, că în Ungaria există colera și considerându, că târgul de țără din Brașov, după cum e cunoscut, este cercetat de comercianții din toate părțile țării și prin urmarea pericolului de a importa și răspândi colera este foarte mare, și ascultându și opinia comisiunii sanitare a comitatului Brașov, mă aflu îndemnat pe baza ș lui 32 din instrucțiunea pentru colera sub Nr. 44 382—1889 a amâna ținerea târgului de țără din Brașov din 19—22 Octomvre 1892, până ce va urma altă dispoziția din partea acestui oficiu.

Brașov, 11 Octomvre 1892.

Iuliu de Roll, consil. reg. vice-comite.

Nr. 7179.—1892. 945,3—3

PUBLICAȚIUNE.

Toți hotelierii, toți posesorii de biruri și hanuri, precum și toți dătătorii

de cvartire private, se provocă prin acesta în sensul înaltei ordinații ministeriale de Interne din 15 Iulie a. c. Nr. 53061/VI.—11 din 1892 și pe lângă evitarea consecințelor legale de a-și îndruma pe străini, s'eu indigenii sosiți din locurile situate afară de Transilvania, ca, spre scopul visitațiunii medicale, carea are de a dura în primele 5 zile după sosire, să se prezenteze în fiă-care și la 12 ore la prânz în odaia de inspecțiune medicală, aflătoare la acestu căpitanat polițian.

Acei străini și indigeni, cari prin neaprezentare se subtragă acestei controle medicale se pedepsesc totu cu aceeași pedepsă, cu carea se pedepsesc dătătorii de cvartire, cari întrețesă esecutarea acestei publicații.

Brașov, 11 Octomvre 1892.

Capitanatul poliției.

Nr. 7166.—1892. 946,3—2.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștința generală, cumcă spre scopul eficacei delăturării alu pericolului de colera se dispun următoarele:

1. Cu 15 a. l. c. începându, se voru desinfecța toate canalurile de pe teritoriul orașenescu, aruncându-se varu nestinsu în acele părți de canaluri, unde canalurile se despartu unele de altele.

2. Totu cu aceeași și începându, se va căra în fiă-care și gunoiulu de casă din cetate și din Scheiu de cătră unu antreprenoru designatū spre acestu scopu.

3. Totu cu aceeași și începându, se va esecuta exoffo de două ori pe săptămână desinfecțarea cu varu stinsu a tuturor latrinelor de pe teritoriul orașenescu și anume pe spelele posesorilor de casă, solvindu-se pentru fiă-care latrină căte o taxă de 10 cr. Desinfecțarea acestă se estinde deocamdată numai asupra latrinelor de hoteluri, din birturi și hanuri, din școle, din instituttele humanitare și din acele case, în cari latrinele se află situate pe canaluri.

In celelalte case are să se efectueze desinfecțarea, după cum s'a întemplatū până acum, de cătră posesorii caselor.

4. Din cauza insuportabilității enormelor spele din partea comunei orașenesce se dispune, ca în acele strade și pe acele locuri, pentru a căroru curățenie nu sunt obligatū contractualmente antreprenorii presentū, să se îngrijescă curățenia din partea posesorilor de casă în estinderea casei (grădinei, gardurilor etc.) lorū. Totu posesorii de case (vecinătățile) au de a îngriji pentru transportarea necurățeniilor și a gunoiului.

Durata tuturor dispozițiilor amintite sub punctulu 1—4 se estinde deocamdată până în 15 Noemvre a. c.

Brașov, 12 Octomvre 1892.

Capitanatul orașenescu.

Mersul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, Teius-Aradu-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu) and rows for stations and train times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnăză orele de nópte.